

WARUNKI I SPOSÓB OCENIANIA

PRZYRODA

KLASA IV

Rok szkolny 2024/2025

opracowanie: mgr Anna Romańska

I. PODSTAWY OPRACOWANIA PSO:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (z późn. zmianami)
- Statut Szkoły
- Podstawa programowa
- Program nauczania przyrody: „Poznajemy przyrodę” - program nauczania przyrody dla II etapu edukacyjnego klasa 4 szkoły podstawowej, autorzy: K. Przybysz, A. Romańska

II. INFORMACJE WSTĘPNE

- Przedmiotowy System Oceniania opracowano w zgodzie z zapisami Statutu szkoły.
- W Przedmiotowym Systemie Oceniania zostały określone wymagania edukacyjne informujące o wiedzy, umiejętnościach, rodzajach aktywności ucznia podlegających ocenianiu oraz sposoby i częstotliwość sprawdzania poziomu ich osiągnięcia z uwzględnieniem zakresu wiedzy, umiejętności, aktywności.
- Podczas oceniania bieżącego poza oceną sumującą (stopień) nauczyciel może zastosować tzw. ocenę kształtującą w postaci informacji zwrotnej pisemnej lub ustnej przekazywanej uczniowi, której celem jest monitorowanie pracy ucznia oraz przekazywanie uczniowi informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych pomagających w uczeniu się, poprzez wskazanie, co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć. Informacje te mogą również pochodzić od innego ucznia - ocena koleżeńska lub być wynikiem samooceny. Nauczyciel każdorazowo informuje ucznia, które ze sposobów sprawdzania wiedzy i umiejętności w odniesieniu do treści kształcenia, będzie oceniał opisowo, a które sumująco (stosując stopień zgodny ze skalą przyjętą w szkole).
- O dostosowaniu wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia posiadającego:
 - orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego;
 - orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania;
 - opinię poradni psychologiczno – pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się lub inna opinię poradni psychologiczno – pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, wskazującą na potrzebę takiego dostosowania;
 - nieposiadającego orzeczenia lub opinii, który jest objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkolestanowi odrębny dokument szkolny (arkusz form pomocy psychologiczno – pedagogicznej stosowanej w szkole)

III.SZCZEGÓŁOWE CELE KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA:

Uczeń:

- opisuje sposoby poznawania przyrody, podaje różnice między eksperymentem doświadczeniem a obserwacją;
- podaje nazwy przyrządów stosowanych w poznawaniu przyrody, określa ich przeznaczenie (lupa, kompas, taśma miernicza);
- podaje przykłady wykorzystania zmysłów do prowadzenia obserwacji przyrodniczych;
- stosuje zasady bezpieczeństwa podczas obserwacji i doświadczeń przyrodniczych;
- wymienia różne źródła wiedzy o przyrodzie;
- korzysta z różnych źródeł wiedzy o przyrodzie.
- opisuje przebieg linii widnokręgu, wymienia nazwy kierunków głównych;
- wyznacza kierunki główne za pomocą kompasu oraz kierunek północny za pomocą gnomonu i wskazuje je w terenie;
- podaje różnice między planem a mapą;
- rysuje plan różnych przedmiotów;
- wykonuje i opisuje szkic okolicy szkoły;
- odczytuje informacje z planu i mapy, posługując się legendą
- wskazuje na planie i mapie miejsce obserwacji i obiekty w najbliższym otoczeniu szkoły;
- korzysta z planu i mapy wielkoskalowej podczas planowania wycieczki;
- wyjaśnia zależność między wysokością Słońca a długością i kierunkiem cienia;
- opisuje zmiany w położeniu Słońca nad widnokręgiem w ciągu doby i w ciągu roku;
- wskazuje w terenie oraz na schemacie (lub horyzontarium) miejsca wschodu, zachodu i górowania Słońca w ciągu dnia i w różnych porach roku
- wymienia składniki pogody i podaje nazwy przyrządów służących do ich pomiaru (temperatura powietrza, zachmurzenie, opady i osady atmosferyczne, ciśnienie atmosferyczne, kierunek wiatru);
- odczytuje wartości pomiaru składników pogody, stosując właściwe jednostki
- prowadzi obserwacje składników pogody, zapisuje i analizuje ich wyniki oraz dostrzega zależności;
- podaje przykłady opadów i osadów atmosferycznych oraz wskazuje ich stan skupienia;
- podaje przykłady zastosowania termometru w różnych sytuacjach życia codziennego;
- nazywa zjawiska pogodowe: burza, tęcza, deszcze nawalne, huragan, zawieja śnieżna i opisuje ich następstwa;
- opisuje zasady bezpiecznego zachowania się podczas występowania niebezpiecznych zjawisk pogodowych (burzy, huraganu, zamieci śnieżnej);
- opisuje i porównuje cechy pogody w różnych porach roku
- wymienia układy budujące organizm człowieka: układ kostny, oddechowy, pokarmowy, krwionośny, rozrodczy, nerwowy i podaje ich podstawowe funkcje;
- wskazuje na planszy, modelu i własnym ciele układy budujące organizm człowieka oraz narządy zmysłów;
- opisuje zmiany zachodzące w organizmach podczas dojrzewania płciowego;
- wymienia podstawowe zasady ochrony zmysłów wzroku i słuchu;

- bada współdziałanie zmysłu smaku i węchu;
- opisuje podstawowe zasady dbałości o ciało i otoczenie
- proponuje rodzaje wypoczynku i określa zasady bezpieczeństwa z nimi związane;
- opisuje drogi wnikania czynników chorobotwórczych do organizmu człowieka, opisuje sposoby zapobiegania chorobom;
- podaje przykłady przedmiotów wykonanych z substancji sprężystych, kruchych i plastycznych i uzasadnia ich zastosowanie w przedmiotach codziennego użytku
- interpretuje oznaczenia substancji szkodliwych dla zdrowia: drażniących, trujących, żrących i wybuchowych;
- podaje zasady zachowania się i udzielania pierwszej pomocy w wypadku ugryzienia, użądlenia, oraz spożycia lub kontaktu z roślinami trującymi;
- rozpoznaje rośliny trujące oraz zwierzęta jadowite i inne stanowiące zagrożenie dla życia i zdrowia;
- prezentuje podstawowe zasady opatrywania uszkodzeń skóry;
- wyjaśnia, co to są uzależnienia, podaje ich przykłady i opisuje konsekwencje;
- uzasadnia, dlaczego nie należy przyjmować używek i środków energetyzujących oraz zbyt długo korzystać z telefonów komórkowych;
- odszukuje na opakowaniach oznaczenia substancji szkodliwych dla zdrowia: drażniących, trujących, żrących i wybuchowych i wyjaśnia ich znaczenie;
- opisuje zasady zdrowego stylu życia (w tym zdrowego odżywiania się)
- rozpoznaje składniki przyrody żywej i nieżytwej w najbliższej okolicy szkoły;
- rozpoznaje główne formy ukształtowania powierzchni w najbliższej okolicy szkoły i miejsca zamieszkania;
- tworzy model pagórka i doliny rzecznej oraz wskazuje ich elementy;
- rozpoznaje skały występujące w okolicy swojego miejsca zamieszkania;
- rozróżnia wody stojące i płynące, podaje ich nazwy oraz wskazuje naturalne i sztuczne zbiorniki wodne;
- wymienia i opisuje czynniki warunkujące życie na lądzie oraz przystosowania organizmów do życia;
- rozpoznaje i nazywa pospolite organizmy występujące w najbliższej okolicy szkoły;
- podaje nazwy warstw lasu, porównuje warunki abiotyczne w nich panujące;
- rozpoznaje podstawowe gatunki roślin i zwierząt żyjących w lesie oraz przyporządkowuje je do odpowiednich warstw lasu; wymienia zasady właściwego zachowania się w lesie;
- odróżnia organizmy samożywne i cudzożywne, podaje podstawowe różnice w sposobie ich odżywiania się, wskazuje przystosowania w budowie organizmów do zdobywania pokarmu;
- rozpoznaje pospolite grzyby jadalne i trujące, opisuje znaczenie grzybów w przyrodzie i życiu człowieka;
- obserwuje i podaje nazwy typowych organizmów łąki i pola uprawnego, podaje ich znaczenie dla człowieka;
- określa warunki życia w wodzie (nasłonecznienie, zawartość tlenu, opór wody) i wskazuje przystosowania organizmów (np. ryby) do środowiska życia; rozpoznaje i nazywa organizmy żyjące w wodzie
- wskazuje w terenie składniki środowiska antropogenicznego w najbliższej okolicy
- rozpoznaje w terenie i nazywa składniki środowiska antropogenicznego i określa ich funkcje;
- określa zależności między składnikami środowiskami przyrodniczego i antropogenicznego;
- charakteryzuje współczesny krajobraz najbliższej okolicy;

- opisuje dawny krajobraz najbliższej okolicy, np. na podstawie opowiadań rodzinnych, starych fotografii;
- ocenia zmiany zagospodarowania terenu wpływające na wygląd krajobrazu najbliższej okolicy;
- wyjaśnia pochodzenie nazwy własnej miejscowości;
- wskazuje miejsca występowania obszarów chronionych, pomników przyrody, obiektów zabytkowych w najbliższej okolicy, uzasadnia potrzebę ich ochrony;
- ocenia krajobraz pod względem jego piękna oraz dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego „małej ojczyzny”

IV.METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH:

1. Sprawdzian:

- obejmuje zakres materiału z nie więcej niż jednego działu lub bloku tematycznego. W przypadku dużych działów n-l może podzielić go na części.
- jest zapowiedziany co najmniej z tygodniowym wyprzedzeniem, a uczniowie znają zakres materiału konieczny do zaliczenia sprawdzianu
- otrzymana ocena może być poprawiona w ustalonym z nauczycielem terminie
- uczniowie i rodzice mają prawo wglądu do sprawdzianu bezpośrednio u nauczyciela - uczniowie podczas lekcji, rodzice - w wyznaczonym terminie.

2. Kartkówka:

- sprawdza wiadomości z bieżących tematów (nie więcej niż 3 ostatnich lekcji)
- nie musi być zapowiadana
- otrzymana ocena może być poprawiona w ustalonym z nauczycielem terminie
- uczniowie i rodzice mają prawo wglądu do kartkówki bezpośrednio u nauczyciela - uczniowie podczas lekcji, rodzice - w wyznaczonym terminie

3. Obserwacje i doświadczenia przyrodnicze:

- uczeń wykonuje pracę w czasie wyznaczonym przez nauczyciela, zależnym od rodzaju obserwacji lub doświadczenia
- uczeń ma obowiązek dokumentowania wyników obserwacji lub doświadczenia w podanej przez nauczyciela lub ustalonej z nauczycielem formie
- ocenie podlega również wyciąganie wniosków na podstawie prowadzonych obserwacji i doświadczeń
- wynik doświadczenia nie ma wpływu na ocenę
- nieobecność ucznia na lekcji nie zwalnia go z obowiązku wykonania pracy.

4. Praca na lekcji:

- sprawdza wiadomości i umiejętności z bieżących tematów
- uczeń wykonuje zadanie podczas lekcji wg ustalonych wytycznych
- praca może mieć charakter indywidualny lub grupowy

5. Odpowiedź ustna

- ocenie podlegają wiadomości z bieżących tematów (nie więcej niż 1 działu)

6. Projekt edukacyjny:

- ma charakter długoterminowy
- projekty są wykonywane grupowo lub indywidualnie
- do realizacji projektów uczniowie mogą wykorzystać dowolne materiały i narzędzia, ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnych technik multimedialnych

7. Aktywność:

- ocenie podlega systematyczność pracy i przygotowania do lekcji, aktywny udział w lekcji,
- uczniowie otrzymują +, które raz w semestrze są brane pod uwagę przy wystawieniu oceny.
- nauczyciel uwzględnia wkład pracy w przygotowanie, udział i reprezentowanie szkoły w konkursach z dziedziny przyrody

V. OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA:

	Forma sprawdzenia:	Kryteria:	Częstotliwość sprawdzania:
PRACE PISEMNE	Sprawdzian	<ul style="list-style-type: none"> • punktacja, a co za tym idzie ocena uzależniona jest od kryteriów opracowywanych konkretnie do przeprowadzanego sprawdzianu 	Po większości działów tematycznych (<i>w przypadku dłuższych działów nauczyciel może podzielić materiał na 2 części</i>)
	Kartkówka	<ul style="list-style-type: none"> • punktacja, a co za tym idzie ocena uzależniona jest od kryteriów opracowywanych konkretnie do przeprowadzanej kartkówki 	Przynajmniej 2 razy w półroczu
	Aktywność	<ul style="list-style-type: none"> • systematyczność pracy • zaangażowanie • aktywny udział w lekcji • udział w konkursach 	1 raz w półroczu
ZADANIA PRAKTYCZNE	Obserwacje i doświadczenia przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> • zgodność z tematem • forma dokumentowania • zachowanie etapów przeprowadzenia doświadczenia • wnioskowanie na podstawie prowadzonej obserwacji lub doświadczenia • terminowość 	przynajmniej 1 raz w półroczu
	Praca na lekcji	<p>W zależności od charakteru zadania ocenie podlegają:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zgodność z tematem • poprawność wykonania zadania • zastosowanie terminologii przyrodniczej w wypowiedziach ustnych i pisemnych • trafność doboru argumentów • umiejętność rozwinięcia tematu 	przynajmniej 1 raz w półroczu
	Projekt edukacyjny	<ul style="list-style-type: none"> • oryginalność i pomysłowość wykonania • wykorzystanie technik multimedialnych • terminowość wykonania • samodzielność wykonania zadania 	przynajmniej 1 raz w roku

		<ul style="list-style-type: none"> • ogólne wrażenie estetyczne • współpraca i podział zadań • zgodność z tematem • sposób prezentacji wyników pracy 	
	Odpowiedź ustna	<ul style="list-style-type: none"> • poprawność odpowiedzi • stosowanie terminologii przyrodniczej • umiejętność rozwinięcia tematu 	przynajmniej 1 raz w półroczu

VI. SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA EDUKACYJNE:

1 niedostateczny	2 dopuszczający	3 dostateczny	4 dobry	5 Bardzo dobry	6 celujący		
Sprawdzian/ Kartkówka							
<p>Punktacja, a co za tym idzie ocena, uzależniona jest od kryteriów opracowywanych konkretnie do przeprowadzanego sprawdzianu lub kartkówki zgodnie ze Statutem Szkoły</p> <p>Przy ocenie sprawdzianów, testów obowiązują następujące przedziały procentowe wymagane do uzyskania w ocen:</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <ul style="list-style-type: none"> • 97% - 100 % • 90% — 96% • 70% — 89% • 50% — 69% • 30% — 49% • 0% — 29% </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <ul style="list-style-type: none"> • ocena celująca • ocena bardzo dobra • ocena dobra • ocena dostateczna • ocena dopuszczająca • ocena niedostateczna </td> </tr> </table>						<ul style="list-style-type: none"> • 97% - 100 % • 90% — 96% • 70% — 89% • 50% — 69% • 30% — 49% • 0% — 29% 	<ul style="list-style-type: none"> • ocena celująca • ocena bardzo dobra • ocena dobra • ocena dostateczna • ocena dopuszczająca • ocena niedostateczna
<ul style="list-style-type: none"> • 97% - 100 % • 90% — 96% • 70% — 89% • 50% — 69% • 30% — 49% • 0% — 29% 	<ul style="list-style-type: none"> • ocena celująca • ocena bardzo dobra • ocena dobra • ocena dostateczna • ocena dopuszczająca • ocena niedostateczna 						
Obserwacje i doświadczenia przyrodnicze							
<ul style="list-style-type: none"> • praca jest wykonana niezgodnie z tematem • praca nie zachowuje kolejności etapów prowadzenia doświadczeń i obserwacji • praca nie została oddana w terminie 	<ul style="list-style-type: none"> • praca wykonana jest zgodnie z tematem • nie jest zachowana ustalona forma prezentacji wyników • praca zawiera wyniki obserwacji 	<ul style="list-style-type: none"> • praca wykonana jest zgodnie z tematem • zachowana jest ustalona forma prezentacji wyników • uczeń sporadycznie stosował się do ustalonych elementów 	<ul style="list-style-type: none"> • praca wykonana jest zgodnie z tematem • zachowana jest ustalona forma prezentacji wyników • uczeń zastosował się do większości ustalonych elementów 	<ul style="list-style-type: none"> • praca wykonana zgodnie z tematem • zachowana jest ustalona forma prezentacji wyników • uczeń zastosował się do wszystkich ustalonych elementów 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystano materiały i elementy wzbogacające pracę nie wskazane wcześniej przez nauczyciela • uczniowie w formułowaniu wniosków korzystali 		

	<ul style="list-style-type: none"> wnioski są sformułowane błędnie praca jest oddana w terminie 	<p>i etapów prowadzenia doświadczenia i obserwacji</p> <ul style="list-style-type: none"> występują nieliczne błędy w sformułowanych wnioskach 	<p>i etapów prowadzenia doświadczenia i obserwacji</p> <ul style="list-style-type: none"> praca zawiera wyniki obserwacji praca posiada poprawnie sformułowane wnioski praca jest wykonana w terminie 	<p>i etapów prowadzenia doświadczenia i obserwacji</p> <ul style="list-style-type: none"> praca zawiera wyniki obserwacji praca posiada samodzielnie i poprawnie sformułowane wnioski uczeń stosuje celowo poznaną terminologię przedmiotową praca jest wykonana w terminie 	<p>z dodatkowych źródeł informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> pracę cechuje oryginalność
--	---	---	--	---	---

Praca na lekcji

<ul style="list-style-type: none"> praca jest niezgodna z tematem praca nie została oddana w terminie 	<ul style="list-style-type: none"> w pracy przeważają błędy merytoryczne w przeważającej części wykonana jest z pomocą nauczyciela istnieją duże zastrzeżenia do estetyki pracy wykonana praca nie została ukończona w wyznaczonym terminie 	<ul style="list-style-type: none"> praca zawiera błędy praca wykonana z pomocą nauczyciela lub kolegi (kolegów z innej grupy) istnieją zastrzeżenia do estetyki praca jest niekompletna 	<ul style="list-style-type: none"> praca w większości wykonana jest poprawnie lub odtwórczo jest wykonana z niewielkimi wskazówkami nauczyciela lub kolegów jest skończona i oddana w czasie lekcji istnieją niewielkie zastrzeżenia do estetyki 	<ul style="list-style-type: none"> praca wykonana jest poprawnie twórczo wykonana jest bez pomocy nauczyciela lub kolegów praca jest skończona i oddana w czasie lekcji wykonana estetycznie 	<ul style="list-style-type: none"> praca nieszablonowa, oryginalne rozwiązanie uczeń z własnej inicjatywy korzysta z różnych źródeł informacji dostępnych w klasie praca jest skończona i oddana w czasie lekcji wykonana estetycznie bez błędów ortograficznych*
---	---	---	--	--	---

Projekt edukacyjny

<ul style="list-style-type: none"> • brak realizacji projektu w terminie podstawowym i po ustaleniu terminu dodatkowego 	<ul style="list-style-type: none"> • niezgodność z tematem • brak pomysłu na prezentację • brak realizacji zadań w grupie • skopiowanie całości projektu z dostępnych źródeł • brak estetyki 	<ul style="list-style-type: none"> • liczne błędy merytoryczne • brak pomysłu na prezentację • niewłaściwy podział pracy w grupie • duża część projektu skopiowana z dostępnych źródeł • znikome wykorzystanie technik multimedialnych • zastrzeżenia do estetyki pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • drobne błędy merytoryczne • zastosowanie prezentacji nie oddającej wartości projektu i nie angażującej całej grupy • właściwy podział pracy w grupie i poprawna realizacja przydzielonych zadań • drobne części projektu skopiowane z dostępnych źródeł • wykorzystanie niewielu technik multimedialnych • drobne zastrzeżenia do estetyki pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • brak błędów merytorycznych • poprawna prezentacja oddająca wartość projektu i angażująca całą grupę • przemyślany podział pracy w grupie i właściwa realizacja przydzielonych zadań • autorska całość projektu lub wskazanie źródeł ewentualnie wykorzystanych materiałów źródłowych • przemyślane i celowe wykorzystanie kilku technik multimedialnych • brak zastrzeżeń do estetyki pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • praca bezbłędna merytorycznie • oryginalna i pomysłowa prezentacja oddająca wartość projektu i angażująca całą grupę • przemyślany podział pracy w grupie i znakomita realizacja przydzielonych zadań • autorska, oryginalna całość projektu lub wskazanie źródeł ewentualnie wykorzystanych materiałów źródłowych • przemyślane i celowe wykorzystanie wielu technik multimedialnych • oryginalna oprawa graficzna i estetyka pracy • prezentacja nie zawiera błędów ortograficznych*
--	---	---	---	--	--

Odpowiedź ustna

<ul style="list-style-type: none"> • brak odpowiedzi na zadane pytanie mimo pomocy n-la • błędna odpowiedź na zadane pytanie pomimo pomocy n-la 	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowa odpowiedź na pytanie z zakresu wymagań koniecznych • odpowiedź (z zakresu wyższych wymagań) częściowo poprawna udzielona z dużą pomocą n-la lub klasy 	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowa odpowiedź na pytanie z zakresu wymagań podstawowych • odpowiedź (z zakresu wyższych wymagań) częściowo poprawna udzielona z niewielką pomocą n-la lub klasy 	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowa odpowiedź na pytanie z zakresu wymagań rozszerzających • odpowiedź niepełna (z zakresu wyższych wymagań) zawierająca nieliczne błędy 	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowa odpowiedź na pytanie z zakresu wymagań dopełniających • odpowiedź niepełna (z zakresu wyższych wymagań). 	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowa odpowiedź na pytanie z zakresu wymagań wykraczających
---	--	--	---	---	---

Aktywność

<ul style="list-style-type: none"> • brak systematyczności pracy • wyczerpanie wszystkich możliwych nieprzygotowań, 	<ul style="list-style-type: none"> • mała systematyczność pracy • niewyczerpanie wszystkich możliwych nieprzygotowań, 	<ul style="list-style-type: none"> • dostateczna systematyczność pracy, • niewyczerpanie wszystkich możliwych nieprzygotowań, • przynajmniej jeden + 	<ul style="list-style-type: none"> • duża systematyczność • brak zgłoszonych nieprzygotowań, • przynajmniej trzy + 	<ul style="list-style-type: none"> • wzorowa systematyczność, • brak zgłoszonych nieprzygotowań, • przynajmniej cztery + • udział w konkursie szkolnym z zakresu przyrody lub ekologii 	<ul style="list-style-type: none"> • wzorowa systematyczność, • brak zgłoszonych nieprzygotowań, • przynajmniej pięć + • udział i reprezentowanie szkoły w konkursie międzyszkolnym
---	---	---	---	--	---

*dyslektycy – rozpoczynanie zdania wielką literą i kończenie kropką.